

LUNNER KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJON
Sandsvegen 1
2740 Roa

Saksbehandler:
Andreas Røed

Inspeksjonsrapport: Inspeksjon med avløpssektoren i Lunner kommune

Kontrollnummer: 2021.543.I.SFOV

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:
Atle Hermansen

Fra Statsforvalteren i Oslo og Viken:
Andreas Røed

Andre deltagere fra virksomheten:
Dag Flackè
Erica Dawn Elnes
Eivind Arnold Fjellhammer
Bengt Bragerhaug
Andre Eriksen

Andre deltagere fra Statsforvalteren i Oslo og Viken:
Irene Tronrud

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon med avløpssektoren i Lunner kommune den 9. september 2021. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Statsforvalteren i Oslo og Viken avdekket 3 avvik og ga 1 anmerkning under inspeksjonen. Statsforvalteren ser alvorlig på avvik 3, da kommunen har et vedlikeholdsetterslep på ledningsnett. Fornying av eget avløpsnett er lavere enn 0,5 %. Dette betyr i praksis at det vil ta mer enn 200 år å fornye et ledningsnett som normalt har en levetid på ca. 100 år.

Avvik:

- Kommunens miljørisikovurdering og overordnede planer for avløp er mangelfulle.
- Kommunen mangler skriftlige rutiner for å begrense og forebygge forurensning til ytre miljø.
- Kommunen har et vedlikeholdsetterslep på avløpsnett.

Anmerkninger:

- Kommunen kan ta større del i utarbeidelse av prøvetakingsprogram.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

18. oktober 2021	Andreas Røed	Hilde Sundt Skålevåg
dato	kontrollør	seksjonssjef

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Kopi av rapporten sendes til:

- Lunner kommune

1. Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: LUNNER KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJON	
Organisasjonsnr.: 974643367	Eies av:
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Harestua renseanlegg Volla renseanlegg	Anleggsnr.: 3054.0009.01 3054.0010.01
Kommune: Lunner	Fylke: Viken
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 14. april 2010	Sist endret:

2. Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Miljødirektoratets nasjonale tilsynsaksjon for kommunale avløpsanlegg. Mål for aksjonen er ansvarliggjøring av kommuneledelsen, da det er viktig at de som skal ta beslutninger i kommunen om for eksempel etablering av nye boligområder eller næringsområder, har kunnskap om rensekapasiteten og kravene i tillatelser og forskrifter for avløpssektoren.

Tilsynsaksjonen skal også kontrollere at kommunene tar sitt ansvar for at hele det samlede avløpssystemet er innrettet i tråd med regelverk og gjeldende tillatelser, og at det er etablert rutiner som sikrer at kravene overholdes over tid. Kommunene skal ikke legge opp til økte utslipp av kommunalt avløpsvann uten at rensekapasiteten økes tilsvarende.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Overordnet styring og planlegging.
- Kunnskap om regelverket og myndighetskrav.
- Oversikt over tilstanden til avløpssystemet og resipienter.
- Tilstrekkelig rensekapasitet hvis avløpsmengden planlegges økt.
- Kommuneledelsens forståelse av mål og hvordan de sikrer seg at de har god nok oversikt over kommunens utslipp og påvirkning på miljøet.

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Lunner kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Statsforvalteren skal kunne avslutte saken, må Lunner kommune innen 3. januar 2022 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvik er rettet.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (sfovpost@statsforvalteren.no) til Statsforvalteren i Oslo og Viken v/Andreas Røed.

4. Varsel om vedtak om tvangsmulkt

Statsforvalteren varsler herved at vi vil fatte vedtak om tvangsmulkt (*jf. forurensningsloven § 73*) for å sikre at avvik 3 blir rettet innen 3. januar 2022. Tvangsmulkten vil påløpe dersom vi ikke har mottatt en handlingsplan med frister på hvordan avvik skal rettes innen 3. januar 2022.

En eventuell tvangsmulkt for avvik 3 vil være et engangsbeløp på kroner 100 000,-.

Dere har anledning til å kommentere dette varselet. Eventuelle kommentarer må sendes til Statsforvalteren i Oslo og Viken innen to uker etter at denne rapporten med varselet vedtak om tvangsmulkt er mottatt.

Dersom vi ikke mottar noen kommentar fra dere vil vi fatte vedtak om tvangsmulkt, og denne påløper dersom vi ikke har mottatt handlingsplan med frister for retting av avvik 3 innen 3. januar 2022.

5. Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til kommunen den 1. juli 2021. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Statsforvalteren i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften § 39-7.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Lunner kommune bli ilagt et gebyr på kr 33 800,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Dette tilsvarer gebyrsats 1 for tilsyn av inntil en dags varighet. Kommunen vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser for øvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet innen 3 uker, jf. §§ 28 og 29 i forvaltningsloven. Eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Statsforvalteren i Oslo og Viken. Statsforvalteren vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

6. Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Statsforvalteren i Oslo og Viken (jf. offentleglova).

7. Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Kommunens miljørisikovurdering og overordnede planer for avløp er mangelfulle.

Avvik fra:

Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 andre ledd, punkt 4 og 6.

Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 14. *Krav til utslipp av kommunalt avløpsvann fra større tettbebyggelser § 14-5. Avløpsnett.*

Kommentarer:

Internkontrollforskriften krever at virksomheter skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Internkontrollforskriften krever også at det skal fastsettes mål for helse, miljø og sikkerhet. Dette skal dokumenteres skriftlig.

I henhold til forurensningsforskriften skal avløpsnettet, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til

- a) Avløpsvannets mengde og egenskaper,
- b) Forebygging av lekkasjer og
- c) Begrensning av forurensning av resipienten som følge av overløp.

Kommunen har en miljørisikovurdering for renseanlegg og avløpsnett som revideres hvert andre år. Risikovurderingen var sist oppdatert september/oktober 2019.

Miljørisikovurderingen har kartlagt farer og problemer, samt tallfestet risiko. Kommunen har likevel ikke utarbeidet en tilhørende handlingsplan med konkrete frister for å gjennomføre risikoreduserende tiltak. Det er heller ikke synliggjort hvem som er ansvarlig for å sørge for at risikoreduserende tiltak gjennomføres. Kommuneledelsen hadde ikke kjennskap til om det fantes en miljørisikovurdering for avløpsarbeidet i kommunen.

Kommunen har 3 overløp på avløpsnettet, samt 22 pumpestasjoner som kan gå i overløp. Under tilsynet opplyste kommunen at det ikke er gjennomført en miljørisikovurdering av alle overløp i kommunen. Det ble også opplyst at 2 av overløpene på avløpsnettet ikke har varsling ved overløpshendelser. Overløpene har heller ikke tidsregistrering eller mengdemåler, og kommunen kan derfor ikke si noe om omfanget av utslipp ved disse overløpene.

Kommunen har en overordnet strategiplan, men mangler konkrete tiltaksplaner på avløpsområdet som beskriver nærmere behov. Kommunen opplyser blant annet under tilsynet at de har utfordringer knyttet til fremmedvann på avløpsnettet, spesielt på avløpsnettet knyttet til Volla renseanlegg. Kommunen har likevel ikke utarbeidet en tiltaksplan for bekjempelse av fremmedvann.

Kommunen opplyste under tilsynet at de ønsker en tydeligere langsiktig strategi for avløpsarbeidet i kommunen som de kan jobbe målrettet etter. Kommunen ønsker derfor en hovedplan avløp som tydeligere synliggjør utfordringer og forpliktende tiltak.

En temaplan for avløp kan være avgjørende for at avløpsnettet og avløpsrenseanleggene skal kunne drives og vedlikeholdes på en miljømessig forsvarlig måte. Kommunen må identifisere behovet for vedlikehold, fornyelse og utbygging av ledningsnett, pumpestasjoner og renseanlegg for kommunalt avløpsvann og overvann både på kort og lang sikt. Temaplan for avløp må være basert på en miljørisikovurdering med tiltaksplan. Temaplanen skal ut fra miljørisikovurdering og tiltaksplan sette kortsiktige og langsiktige etterprøvbare mål for drift basert på blant annet resipient, anleggets tilstand, påslipp, klima, lekkasjer og overvann.

Avvik 2

Kommunen mangler skriftlige rutiner for å begrense og forebygge forurensning til ytre miljø.

Avvik fra:

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd, punkt 7.

Kommentarer:

Internkontrollforskriften krever at virksomheter skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø og sikkerhetslovgivningen. Dette skal dokumenteres skriftlig.

Kommunen mangler enkelte skriftlige rutiner for å begrense og forebygge forurensning til ytre miljø. Kommunen mangler blant annet skriftlig rutine som beskriver:

- når og i hvilke tilfeller miljørisikovurderinger skal revideres, samt hvem som er ansvarlig for å gjennomføre dette.
- hvordan det skal sikres dialog og kunnskapsflyt på tvers av avdelinger i kommunen, samt opp og ned i hierarkiet.
- hva et avvik på ytre miljø er, og i hvilke tilfeller det skal meldes avvik.
- ansvar å melde fra til kommuneledelsen om behov for tiltak og finansiering av tiltak innenfor avløpssektoren.
- ansvar for å melde fra om driftsavvik og utlipp til kommuneledelsen.
- ansvar og gjennomføring av årlig rapportering til myndighetene.

Avvik 3

Kommunen har et vedlikeholdsetterslep på avløpsnett.

Avvik fra:

Forurensningsforskriften § 14-5. *Avløpsnett*.

Kommentarer:

Avløpsnett skal, uten at det medfører uforholdsmessig store kostnader, dimensjoneres, bygges, drives og vedlikeholdes med utgangspunkt i den beste tilgjengelige teknologi og fagkunnskap, særlig med hensyn til

- d) Avløpsvannets mengde og egenskaper,
- e) Forebygging av lekkasjer og
- f) Begrensning av forurensning av resipienten som følge av overløp.

Kommunen opplyste under tilsynet at utskiftingsbehovet på ledningsnett i kommunen er på ca. 2 % per år. Til KOSTRA er det rapportert en fornyingsgrad for avløpsnett i Lunner kommune på 0,19 % de siste tre årene. Det opplyses også under tilsynet at mye av ledningsnett er fra 70-tallet, og at det foreligger et vedlikeholdsetterslep på ledningsnett.

Kommunen opplyser på tilsynet at det har blitt utarbeidet en fremdriftsplan for utbedring av ledningsnett, men denne er ikke ennå politisk vedtatt (ligger på høring per 9. september).

8. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Kommunen kan ta større del i utarbeidelse av prøvetakingsprogram.

Kommentarer:

Det opplyses under tilsynet at kommunen i stor grad hviler på driftsassistansen fra Norconsult. Norconsult har utarbeidet prøvetakingsprogrammet og kommunen har lite eierskap til prøvetakingsprogrammet. Begrunnelse for valg av antall prøver som tas og valg

av tidspunkt for prøvetaking er noe kommunen må ta stilling til. Kommunen kan på denne måten ta større eierskap til prøvetakingsprogrammet.

9. Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter.
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Statsforvalteren.